

UČNE POTE IN VODENJE V NARAVI - GOZDNA UČNA POT

Avtorja: dr. Vladimir Korošec, mag. Cvetka Pintar, Biotehniška šola Ptuj

IZOBRAŽEVALNI PROGRAM: Naravovarstvo, Upravljanje podeželja in krajine, Varstvo okolja in komunala, Hortikultura, Gozdarstvo in lovstvom, Gostinstvo in turizem

OPREDELITEV CILJNE SKUPINE: študenti višješolskih izobraževalnih programov, strokovni delavci v programih razvoja podeželja, učitelji v osnovnih in srednjih šolah, vzgojitelji v vrtcih, člani turističnih in drugih društev

RAVEN ZAHTEVNOSTI - NIVOJSKOST: višji nivo

VSTOPNI POGOJI - STOPNJA PREDZNANJA: /

NASLOV UČNE ENOTE (TEME):

UČNE POTE IN VODENJE V NARAVI - GOZDNA UČNA POT

Primer gozdne učne poti Mestni Vrh pri Ptujju in gozdne učne poti Boč

NASLOVI UČNIH TEM ALI KOMPETENC, KI JIH OBRAVNAVA UČNO GRADIVO:

- prepoznavanje naravnih vrednot v gozdu
- vrednotenje gospodarske in družbene vloge gozda
- oblikovanje predloga gozdne učne poti
- opremljenost učnih poti
- oblike in načini vodenja v naravi
- vloga učnih poti na področju izobraževanja in varovanja okolja, pomen zavarovanih območij

NASLOV ENOTE UČNEGA GRADIVA:

OBLIKOVANJE PREDLOGA GOZDNE UČNE POTE - PREPOZNAVANJE NARAVNIH, GOSPODARSKIH IN DRUŽBENIH VREDNOT V GOZDU

POVZETEK:

Učno gradivo je namenjeno študentom višješolskih programov ter strokovnjakom različnih ustanov, ki se usposablajo za izvajanje različnih nalog in ukrepov v naravnem okolju ter na podeželju. S terenskim delom se udeleženci usposobijo za opazovanje, prepoznavanje in analiziranje naravnih, gospodarskih in družbenih vrednot gozda ter pridobijo znanja za vodenje v naravnem okolju.

KLJUČNE BESEDE: gozd, gozdne združbe, učne poti, opazovanje naravnih vrednot, zavarovana območja

STANDARD ZNANJA - UČNI IZID (INPUT - OUTPUT):

KOMPETENCE - USMERJEVALNI CILJI - potrebno je določiti kompetence
poklicno-specifične kompetence   • razvije znanja in spretnosti za postavitve in oblikovanje tematskih poti ter urejanje zavarovanih območij; • analizira in vrednoti pomen naravnih, gospodarskih in družbenih vrednot gozda; • usvoji osnovne principe in metode vodenja v naravnem okolju; • razvije pozitiven odnos do naravnih vrednot in zavarovanih območij;
generične kompetence   • se usposobi za uvajanje izvirnih rešitev na področju varovanja narave in urejanja krajine; • se usposobi za obveščanje javnosti o pomenu naravnih vrednot in varstvu narave;
splošne - ključne - metakognitivne kompetence   • razvije spretnost komunikacije; • pridobi pedagoška znanja ter sposobnosti prilagajanja informacij in znanj različnim populacijam; • razvije sposobnost reševanja problemov; • razvija ustvarjalne pristope;

A.) OPISNI KRITERIJI / UČNI IZZIDI / OPERATIVNI CILJI			
informativni cilji	formativni cilji	vzgojno socializacijski cilji	meddisciplinarni - tranverzalni cilji
- pozna osnovne gozdne združbe ter drevesne vrste; - opredeli postopke priprave učne poti za različne ciljne skupine; - pozna predpise, ki urejajo področje varovanja naravnih vrednot; - pozna metode in principe vodenja v zavarovanem območju;	- analizira naravne, gospodarske in družbene vrednote gozda; - izdelava osnutek programa rabe zavarovanih območij za potrebe izobraževanja; - primerja različna zavarovana območja in tematske poti; - pripravi predlog gradiva za obveščanje javnosti o naravnih vrednotah zavarovanih območij;	- razvije pozitiven odnos do naravnih vrednot gozda in zavarovanih območij; - prenaša znanja na različne ciljne skupine;	- povezanost z različnimi strokovnimi področji - varstvo okolja, gozdarstvo, kmetijstvo, komunikacija;
B.) AKTIVNOSTI (strukturiranost učnega procesa):		v šolskem učnem procesu / št. ur	v delovnem učnem procesu / št.ur
vodene učne aktivnosti		3	
individualne učne aktivnosti		3	
Merila, postopki in kriteriji vrednotenja in ocenjevanja znanja	formativna oblika • prepozna vrednote gozda; • izdelava predlog programa učne poti.	sumativna oblika: • analizira gozdne združbe; • primerja različne tipe učnih poti; • kritično vrednoti rezultate svojega dela; • vrednoti pomen gozda za ohranjanje naravnega ravnovesja in biotske pestrosti.	

Oblike vzgojno-izobraževalnega dela: učne metode in oblike: terensko delo, uporaba IKT, delo v skupini,	
Metodično didaktična priporočila: uporaba literature, priprava slikovnega materiala, interpretacija tekstov,	
Kreditne točke: št.	Trajanje: 6 ur
Pogoji za vključitev in dokončanje modula	

STOPNJA ZAHTEVANE SMOSTOJNOSTI UČENCA, DIJAKA OZ. ŠTUDENTA

voden	samostojen	samoiniciativen - inovativen

PROBLEMSKANALOGA/UPORABNA NALOGA

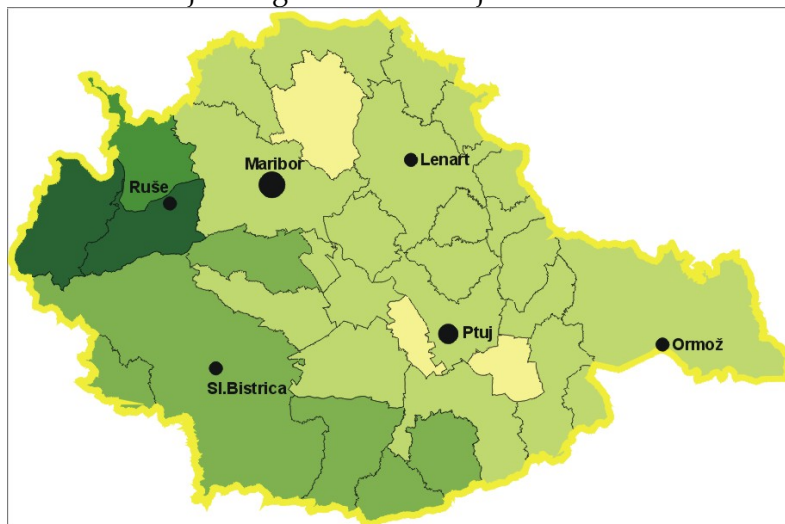
A) Praktični del: UČNE POTI IN VODENJE V NARAVI - GOZDNA UČNA POT

Izdelali bomo predlog programa gozdne učne poti, ki bi namenjena izobraževanju ter motiviranju in osveščanju prebivalcev o zavarovanih območjih. Študentje na izbrani lokaciji opredelijo elemente gozda, določijo gozdne združbe in drevesne vrste. Ovrednotijo človekove vplive v gozdu in analizirajo različne možnosti rabe. V postopku priprave študenti zberejo gradiva in literaturo o učnih poteh in zavarovanih območjih. Kot primer dobre prakse v fazi analize obiščejo gozdno učno pot Mestni Vrh pri Ptujju ali gozdno učno pot Boč ter primerjajo lastne predloge z že izdelanimi učnimi potmi. V nadaljevanju študenti pripravijo program obveščanja javnosti o učni poti oz. zavarovanem območju. Delo poteka v več skupinah, v katerih lahko obravnavajo naslednje vsebinske sklope: drevesni posebeži, glive in lišaji, živalski svet v gozdu, zemljevid gozdne učne poti, informacijske table in druge. V skupini je največ pet študentov. Pri pripravi predloga programa učne poti in pri predstavitvi rezultatov sodelujejo tudi strokovnjaki Zavoda za gozdove, Zavoda za varstvo narave in predstavniki drugih ustanov ali društev, ki se ukvarjajo z vodenjem v naravnem okolju ali varovanjem naravne krajine.

B) Teoretični del:

Slovenija je ena najbolj gozdnatih držav v Evropi, saj gozd prekriva okrog 60 % njene površine. Žal ekološke, gospodarske in socialne vrednosti gozda niso povsem izkoriščene. Gozd nima zgolj gospodarskega pomena, temveč ima pomembno vlogo pri ohranjanju ekološkega ravnovesja ter biotske pestrosti. Ima tudi izjemen socialni pomen ter predstavlja okolje za rekreacijo in doživljanje narave. Študentje opredelijo in ovrednotijo različen pomen gozda ter opredelijo možnosti gospodarske in socialne rabe gozda v Sloveniji. Pridobijo podatke o gozdnatosti Slovenije v primerjavi z ostalimi evropskimi državami ter podatke o gospodarski rabi gozda. Na izbranih primerih odgovorijo na vprašanje o trajnostni, sonaravni in večnamenski rabi gozda

Slika 1: Razširjenost gozda v Podravju.

(Vir: RRP za Podravje 2007 - 2013)

V Podravju je 76 % zasebnih gozdov in 24 % državnih gozdov. Za Podravje je značilna močna razdrobljenost zasebne gozdne posesti. Okrog 37.000 lastnikov gozdov ima 63.566 ha gozdov. Povprečna gozdna posest je le 1,7 ha, kar je manj kot v Sloveniji (2,3 ha). Majhnim

gozdnim posestnikom gozd v gospodarskem smislu pomeni le malo, zato so za delo v gozdu praviloma slabo usposobljeni.

Tabela 1: Površine gozdnega prostora s poudarjenimi skupinami funkcij

Skupina funkcij	1. stopnja ha	2. stopnja ha	3. stopnja ha	Skupaj ha
Ekološke	17.188	19.164	48.722	85.074
Socialne	8.223	14.768	62.083	85.074
Proizvodne	45.823	36.036	2.013	83.872

(Vir: RRP za Podravje 2007 – 2013)

Opomba: 1. stopnja poudarjenosti določa način gospodarjenja, 2. stopnja poudarjenosti vpliva na način gospodarjenja, 3. stopnja poudarjenosti le deloma vpliva na način gospodarjenja.

Tematske (učne poti) so oblika učilnic (delavnic) v naravi, s pomočjo katerih lahko dijaki in študentje ter druga javnost spoznava različne vsebine. Študentje spoznajo različne vrste tematskih poti, njihov namen in zgradbo. Spoznajo tudi ustrezne metode in opremo za prikaz posebnosti in vsebin (literatura, primeri izdelanih tematskih poti).

C) Utrjevanje in ponavljanje:

Evalvacija znanja je v skladu z zastavljenimi standardi znanja. Študent:

- pozna različne vrste tematskih poti, njihov namen in vsebino;
- zna opredeliti naravne, gospodarske in družbene vrednote gozda;
- pozna značilne gozdne združbe in drevesne vrste v svojem okolju;
- izdelava predlog gozdne učne poti (določi gozdne združbe, drevesne vrste, posebnosti,...);
- predstavi program gozdne učne poti;

MEDPREDMETNO POVEZOVANJE:

Učna tema se navezuje na naslednje module v okviru naslednjih višješolskih izobraževalnih programov:

- Upravljanje podeželja in krajine (turizem in rekreacija na podeželju, trajnostni razvoj z izbranimi poglavji biologije, razvoj podeželja z zakonodajo, upravljanje z rekreacijskimi in športnimi površinami, varovanje naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti);
- Varstvo okolja in komunala (varovanje podeželja in varstvo narave);
- Hortikultura (trajnostni razvoj z izbranimi poglavji biologije, upravljanje z rekreacijskimi in športnimi površinami);
- Gostinstvo in turizem (turistična geografija in kulturna dediščina, dopolnilne turistične dejavnosti);
- Gozdarstvo in lovstvo (trajnostni razvoj z izbranimi poglavji biologije, urejanje gozdne krajine, človek in gozd);
- Naravovarstvo (trajnostni razvoj z izbranimi poglavji biologije, ekosistemi, zavarovana območja, biotska raznovrstnost).

PRIPOROČENA LITERATURA:

1. Anko, B., ur. 1987. Gozdne učne poti v Sloveniji. Zbornik seminarja. VTOZD za gozdarstvo Biotehnične fakultete, Ljubljana, 1987.
2. dr. Marko Koščak: Turistične gozdne poti kot turistični produkt in njihov pomen za razvoj podeželja
3. Gorazd Mlinšek (Zavod za gozdove Slovenije): Primeri dobrih praks – Gozdna učna pot Rahtev
4. Ivan Žnidaršič: Vodenje po gozdnih učnih poteh
5. Ivanič, L. Gozdne učne poti in prostorsko-gradbena zakonodaja: www.zgs.gov.si/fileadmin/zgs/main/.../Luka_Ivanic.doc -20.9.2009
6. Janja Geltar (Osnovna šola Gorje): Metode dela pri pripravi projekta Kolesa naprej, kolesa nazaj – kolesarska pot po Radovni
7. Jože Prah (Zavod za gozdove Slovenije in Turistična zveza Slovenije): Strategija turizma na področju pohodništva
8. Jože Prah (Zavod za gozdove Slovenije): Primeri dobrih praks – Oglarska pot po Dolah
9. Lešnik, T. Pregled dosedanjih posvetovanj o gozdnih učnih in turističnih poteh ter realizacija zaključkov, referat na posvetovanju o gozdnih učnih in turističnih poteh v oktobru 2004 v Radovni, objavljen v Gozdarskem vestniku, letnik 2005)
10. Luka Ivanič (Ministrstvo za okolje in prostor): Gozdne učne poti in prostorsko-gradbena zakonodaja
11. mag. Breda Ogorelec (Ministrstvo za okolje in prostor): Pomen učnih poti za zavarovana območja narave
12. Marjan Platovšek (Promos d.o.o.) Gozdna signalizacija, primer obvestilnih tabel
13. Marjeta Albinini (Triglavski narodni park): Parkovne poti v Triglavskem narodnem parku
14. Posvet o upravljanju gozdnih učnih, turističnih in drugih tematskih poti, posvet Gornja Radgona, 24. avgust 2008
15. Rado Vaner (Turistična zveza Slovenije, TD Jelka) Primer dobre prakse, Učna pot Bojtina
16. Spletna stran Ministrstva za okolje in prostor RS:
http://www.sigov.si/mop/podrocja/uradzaokolje_sektorvarstvonarave/uvn_za_mop/slo/podrocja/narava/za_ljubitelje_narave/index.htm
17. Tone Lesnik (Zavod za gozdove Slovenije): Upravljanje gozdnih učnih, turističnih in drugih tematskih poti v Zavodu za gozdove Slovenije
18. Turistične gozdne poti in varstvo narave, posvet Radovna, 22. september 2004